

Selo Kras — nekada veliko i razvijeno mjesto, koje se nalazi tačno na sredini otoka a pripada Dobrinjštini — dalo je niz učesnika radničkom pokreku i NOR-u Hrvata i drugih naroda Jugoslavije. Među njima se našao i Nikola Bažadona, čovjek koji se saživio s Krasom, u njemu zajedno s ostalim Krasanima dugo vremena radio, trpio i bunio se, u kome je dočekao i kraj svoga života — 19. III 1970. godine. Zvonjava ga starih zvona s crkve sv. Antona na posljednji počinak nije ispratila; takav se slučaj u ovom selu ne pamti. Ali ga je zato ispratila glazba, posmrtni marševi, više vijenaca, iskrena sućut mnogih njegovih prijatelja i poštivalaca.

Bažadona je rođen u Gabonjinu, selu susjednom Krasu, dne 19. VIII 1890. godine. Roditelji mu nisu mogli pružiti sigurnu budućnost, čak ni svakidašnji kruh. Tako se već kao desetgodišnji dječak našao u Rijeci, sam, u vrtlogu proleterskih zbivanja monarhije Habsburgovaca, u nekom vinarskom podrumu, u kojem se nije pitalo za radno vrijeme, za suhi ležaj. Čekao ga je zatim parobrod ondašnjeg tipa, na kojem je mali pomorac najčešće spavao na konopima, na palubi. No, kao mali od kuhinje ipak stiče izvjesno kuharsko znanje, mijenja razne kuhinje, da bi — trbuhom za kruhom — stigao čak u Kraljevinu Srbiju, u Beograd; ovdje je radio kao kuhar i u hotelu »Moskva«.

Kada se povratio u svoj uži rodni kraj, zatekao ga je prvi svjetski rat. Bacan od fronta na front — poput tolikih drugih — našao se jednog dana pred dilemom u susretu s Rusima — što dalje. Svršio je na suprotnoj strani, među Rusima. No, čežnja za domovinom bila je snažna. Najzad se našao među jugoslavenskim dobrovoljcima, a onda, među borcima na Solunskom frontu. Izdržavši sve ratne teškoće i okršaje našao se s bivšim borcima-sudrugovima iz raznih krajeva novostvorene Kra-

ljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u Beogradu. Dobiva i odlikovanje kao »Solunac«.

Mirnodopski život započeo je Bažadona ponovno u hotelu »Moskva«; no, odlikovanje i ugled soluskog ratnika, borca za stvaranje prve zajedničke države jugoslavenskih naroda nisu mu mogli mnogo pomoći. Vladajućim krugovima solunski borci nisu bili potrebni. Tako se i Bažadona našao na putu kući.

Uskoro se seli iz rodnog mjesta i ženi u Krasu. Od vremena njegova dolaska u Kras promijenio se u mnogočemu poljoprivredni život stanovnika ovog kraškog sela. Vrtovi Bažadone postali su uzor svima, u selo je donio niz novih vrtnih kultura, dotada nepoznatih ljudima, poučavao je Krasane uzgoju tih kultura, poticao ljude da se počnu baviti pletenjem košara i sl. — da se bave svime i svačime, kako bi se održali na životu u tom kamenjaru. Bio je odbornik mjesne čitaonice, tamburaškog društva itd. Kao dućandžija bio je poznat kao čovjek koji je laka srca davao robu na dug, ali ga i otpisivao, znajući da ljudi — u uvjetima kapitalističke Jugoslavije, u uvjetima kada je Krk postao zaboravljeno područje na periferiji države — nisu u mogućnosti da nađu negdje zarade, osim ako se sasvim ne isele s otoka, u prekooceanske zemlje.

Mukotrpan desetljetni život uvjerio ga je već prvih dana NOR-a na čijoj strani treba biti. U tom je duhu odgojio i svoju djecu; tako je starijeg sina žrtvovao ovoj našoj zemlji kao borca NOR-a, a drugi sin je sve do nedavno bio aktivni oficir JNA. Bažadona je bio i sam hapšen, zatvaran, maltretiran u Rijeci, tako da se — kada se uspio vratiti kući — vratio kao gotovo skršen čovjek; trebalo je dugo vremena da mu se vrati njegov uvijek uočljiv optimizam.

Poslije oslobođenja bavio se uglavnom poljoprivredom, učestvujući aktivno u svim akcijama koje su poduzimali Krasani.

Posljednjih godina života Bažadona je dugo bolovao; iako je bio učesnik NOR-a, ova naša zajednica nije mu pravodobno dala dužna priznanja. Živio je u prilično teškim prilikama, zajedno sa suprugom i kćerkom, koje su i same slaba zdravlja. Vedri optimizam i stalna pokretljivost napuštali su njegovo nekad snažno tijelo i živi duh. Dugo i tiho gasio se jedan plodan životni vijek. A da je zaista bio plodan — govori i prisustvo gotovo svih mještana Krasa, neobično velikog broja ljudi iz mnogih otočkih i kopnenih mjesta, na sprovodu kakav se ne pamti u ovome kraju. Gotovo nitko od Krasana nije ostao kod kuće, svi su željeli odati posljednju poštu Miku Bažadoni.

Josip Gržetić

KRČKI ZBORNIK

2

**KRK
1971**

KRČKI ZBORNIK

POVIJESNOG DRUŠTVA OTOKA KRKA
PODRUŽNICE POVIJESNOG DRUŠTVA HRVATSKE

SVEZAK 2

Urednički odbor:

dr BRANKO FUČIĆ
PETAR STRČIĆ (glavni urednik)
RIKARD ŽIC
RUDOLF ŽIC

Ovaj je svezak uredio:

PETAR STRČIĆ

Slika na koricama: MILA KUMBATOVIĆ (Motiv grba Omišlja)